

Karin Friis Plums prædiken 2. søndag i fasten

Taler

Karin Friis Plum
Sognepræst

Dato

27. februar 1994

Sted

Skelager Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Markusevangeliet kapitel 9, vers 14-29

Salmer

Lovsynger Herren, min mund og mit indre!
O, lad din Ånd nu med os være
Han, som har hjulpet hidindtil
Et trofast hjerte, Herre min
Hil dig, Frelser og Forsoner
Sov sødt, barnlille

Lundefulde måne

For når vor sjæl er i din hånd,
dit ord i mund og hjerte,
da brister for os alle bånd,
som pine kan og smerte

Det har lige været fuldmåne. Inden himlen blev tyk og grå og det væltede ned med sne, nåede vi at se månen rund og stor og lyserød. Næste gang det bliver fuldmåne, er fastetiden ovre, for vi regner påskens tid ud efter månen. Påsken falder første søndag efter første fuldmåne efter forårsjævndøgn - så sikkert som amen i kirken.

Der er nogen, der mener, at månen betyder mere end det: at månen kan bruges til at beregne andet end tiden efter. De siger, at vi bliver lidt anderledes og lettere bevægelige, når fuldmånen er på himlen, sådan så vi har svært ved at styre vore følelser - såvel de vrede som de kærlige. Ja, ordet lunefuld har sit navn efter månen, luna.

Drengen, vi lige har hørt om, var mere end lunefuld. Han var ulykkeligt prisgivet destruktive kræfter i sit sind og i sin krop. Men som en forklaring på det uforklarlige kaldte man i ældre tid hans sygdom for månesyge. I Mattæus's version af dagens historie kaldes han den månesyge dreng. I vor moderne tid ville vi stille andre diagnoser - men som dengang er de i bund og grund ubehjælpssomme forsøg på at forklare det uforklarlige: nemlig, at drengen ikke var sund og rask som andre drenge. Der var ødelæggende kræfter i ham, som vandt over livets gode og sunde kræfter. Det er jo altid sygdommen og ulykken, som trænger til en forklaring, hvorimod vi er tilbøjelig til at opfatte sundhed og vellykkethed som det normale.

Normaliteten er resultatet af den skabelsesproces, Gud kaldte god i skabelsens dage. Men når det fortælles, at "Gud så, at det var godt", behøver det ikke at betyde, at alt var perfekt og harmonisk. Også på skabelsens dag var der pletter på bladene, orm i æblerne, sygdom og ulykke, mennesker var skæve og forskellige. Men for Guds kærlige øjne og omsorg var det godt, alle variationer hørte med til livets mangfoldighed. Han havde tænkt sig, at forskellighederne ikke skulle sætte skel mellem os, men gøre os dyrebare for hinanden.

Vore forskellige evner skulle bringe os tættere sammen og holde verden i gang, ligesom takkerne i tandhjul får værket til at gå.

Men nogle af takkerne, nogle af de forskelle, som vi må lade skaberen tage ansvaret for, forekommer os ubarmhjertige og meningsløse. Som f.eks. den månesyge drengs afvigelse fra det normale.

Vi hører, at drengen var syg, og han var syg på den ulykkeligste af alle måder: nemlig sådan, at de, der holdt af ham, ikke kunne nå ind til ham med deres kærlighed og omsorg. Han var syg på en måde, så han spredte smittende fortvivlelse omkring sig. Dengang sagde man, at han var besat af en ond ånd, en dæmon, Djævelen. Vi ville igen kalde det noget andet, men faktisk beskriver tanken om dæmonbesættelse noget vigtigt. Når mennesker af indbildte eller reelle grunde ikke kan nå, når de spreder sorg og fortvivlelse omkring sig, så er det, som om der er noget eller nogen, der tager magten fra dem og fra os.

Det fortælles, at faderen fortvivlet søgte alle helbredelsesmuligheder, sådan som forældre nu gør, men dette her var mere, end hans kærlighed kunne klare. Det fortælles også, at disciplene ikke kunne helbrede ham, men at Jesus kunne.

Fortællingen ender lykkeligt.

Og hvad så? Sygehistorier og helbredelseshistorier kan være gode og betydningsfulde nok, men først og fremmest for dem, de vedrører. Hvad skal vi andre bruge dem til, når vi læser om dem i bladene? Når vi hører om dem ved middagselskaber? Vi har flere lignende helbredelseshistorier fra Jesu tid. Hvilken nytte er de til? Hvad skal de vise eller bevise? Kristendommen er vel ikke grundlagt på en bunke sygejournaler. Evangeliets gyldighed står og falder vel ikke med, om og hvor mange mennesker, der blev helbredt?

Nej, hvis det var tilfældet, ville det svare til, at vi med naturvidenskabens hjælp ville forsøge at bevise, at vores humør bliver anderledes under den fuldt runde måne end under den, som ligner en ost, der er skåret af. Det ville være en hån at henvise syge, sørgende og lidende til underberetningerne og sige: "Der kan du bare se, Gud skal nok også helbrede dig. Du skal bare tro og bede længe og stærkt nok". Eller på en anden måde, som det udtrykkes i et andet verdensbillede: "Du skal *ville* være rask, din sygdom bliver værre uden din livsglæde, kræftcellerne breder sig, hver gang du græder. Så, op med humøret, sæt din vilje ind på at blive rask. Det er faktisk din egen skyld, at du bliver sygere, det er din egen fortjeneste, hvis du bliver rask."

Hvis det var historiens pointe, burde vi nægte at læse den op i kirken. Jeg har læst den alligevel, fordi jeg mener, den har et overskud, som hverken er ukristeligt eller ligegyldigt. Der er noget i den, som forhindrer den i at være en banal solstrålehistorie, der er noget i den, som forhindrer den i at være en ekstra belastning oven i lidelsen. Der er noget, som er betydningsfuldt, uanset om drengen og vi bliver helbredt eller ej, selv om det vil være løgn at sige, det er ligegyldigt. For historien om drengen, hans sygdom og hans helbredelse er et konkret eksempel på troens mirakel. Det er blot ikke hos drengen, men hos faderen, det afgørende mirakel sker. Det sker hos den far, som har grædt og kæmpet for sit barn, den far, som ved, hvor vigtigt det er for hele familien, at han holder ud, den far, som ved, at hvis han mister håbet, så er der kun det sorte hul tilbage. Han kender den erfaring, som er så gammel som menneskene er det, at hvis vi opgiver håbet og længslen, så dør vi. Derfor opleves det brutalt, at den læge, han som den ultimativt sidste henvender sig til og spørger om han kan redde drengen, lægen Jesus, returnerer spørgsmålet til ham selv og siger: "Hvis *du* kan, alt er muligt for den som tror".

Den sidste læge siger tilsyneladende det samme som alle de andre, dengang og nu – her er intet nyt under månen.

Elastikken i faderens tro var spændt til bristepunktet, og nu knækker den. Han ser sig selv falde i det sorte hul, han har forsøgt at undgå. Det sorte hul, som er den tvivl han har skubbet fra sig. Han må indse, at hans tro ikke kan redde drengen. Han troede, han skulle finde meningen i sammenhængen, men han fandt den i modsigelsen. Da siger han de berømte selvmodsigende ord: “Jeg tror, hjælp min vantro.”

Når folk modsiger sig selv, skal man være opmærksom. Så er det altid noget vigtigt, der bliver udtrykt. Selvmodsigelser kommer fra mennesker, der røres og bevæges, når de stilles overfor livet uden forsvarsmekanismer og sikkerhedsdragt i form af færdigsyede meninger. Når sproget går i stykker, er det fordi det ikke kan rumme sandheden. Den syge drengs far indser, at hans tro ikke kan holde ham oppe, fordi han ikke har givet plads for tvivlen. Han har troet på sin egen tro i stedet for at tro på Gud. Han har sørget for, at tvivlen endelig ikke kom til at anfægte troen. Men det er ikke vores egen tro, vi skal tro på, den kan vi ikke holde ren og blankpoleret. De mennesker, vi kalder stærke i troen, kender netop deres egen tvivl og afmagt. De ved, at de har brug for hjælp. Af den viden udspringer troen på Gud, den tro, der beder: jeg tror, hjælp min vantro. Det er den sande tro, af den vælder håb og livsmod.

Troen og tvivlen under samme hat og tag, det lyder selvmodsigende, men set med kærlighedens øjne er det lysende klart og logisk. Lige så klart som det er, at det ikke er dem, der beundrer mig, men dem, der kender mine fejl og svagheder, der elsker mig.

Det var kærlighedens øjne, der så den troende og tvivlende far, det var stillet overfor den skinbarlige kærlighed, manden i sin vantro kunne tro. Spredningen af fortvivlelsens smitte ophørte. Og alle dæmoner måtte skrigende løbe deres vej, for her var ingen plads for dem. Hvor mennesker ved, at de kan gå til kærlighedens kilde med deres klage og tvivl, er der ingen plads tilovers for dæmoner. De trives kun på gudsforladte steder. Der, hvor vi har en gud at bede om hjælp, der, hvor vi lader ham tage os i hånden og lede os, der er der ingen faldgruber. Vi bliver måske ikke raske som den månesyge dreng, vi får måske ikke vore ønsker opfyldt som den fortvivlende far, men vi kan blive hele, bevægelige, overbærende, selvmodsigende mennesker.

Dæmonerne prøver at komme til fadet her i den magre fastetid, ligesom de prøvede at komme til i Jesu liv, da han nærmede sig Jerusalem. På den rejse, hvor også han var ved at tabe troen, troen på menneskene. Fastetiden varer 40 dage, og det er nok ikke helt forkert som et indre baggrundstæppe at opstille Det gamle Testaments beretning om israelitternes 40 år i ørkenen. Dér hvor de skiftevis tvivlede og troede, dér hvor dæmonerne lå på lur for at tage modet og håbet fra dem. Der hvor de gang på gang blev vrede på Moses og sagde, at nu ville de ikke mere, for nu havde de tabt troen og håbet og ville tilbage til Ægyptens kødgryder. Og hvor Gud gang på gang var ved at tabe tålmodigheden med dem, men holdt ud. Fordi han er en selvmodsigende og bevægelig gud, der ikke giver mennesker efter fortjeneste.

Når vi ser den næste fuldmåne, er det påske. Første søndage efter første fuldmåne efter forårsjævndøgn. Den tid, hvor vi mindes, at Jesus vandt over dæmonerne ved at give afkald på den blankpolerede tro og magt, som kunne have givet ham kræfter som en supermand til at afvæbne alle fjenderne og forsvinde uskadt. Påsken, hvor dæmonernes latter forstummede, da Gud modsagde sig selv – for han, som en *almægtig*, tog *afmægtigheden* på sig for at vi skulle forstå, at netop når vi giver afkald på magt, netop når vi indser, at vi ikke kan styre vores eget og andres liv, er kærligheden og livet størst.

Når vi tvivler på os selv, er troen stærkest.

Hvor vi modsiger os selv, skal livet og sandheden findes.

Amen.

Kilde

"Prædikener fra i går til i morgen – en postil over 2. tekstrække", s. 104-108. Redigeret af Sabine Bech-Hansen, Peter Hedegaard og Henrik Wigh-Poulsen. Forlaget ANIS. 1995.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

2. søndag i fasten, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/karin-friis-plums-praediken-2-sondag-i-fasten>